

mesed Maeterlinck'i lavastused Eestis («Pel-léas ja Melisande» ja «Monna Vanna») ja löi hiljemini uue lavastusrüümi ning lavastuse optilise ja akustilise terviku J. Romains'i «Põlise Cromedeyre'i», W. Hasenclever'i «Poja» ja Aristophanese «Lysistrataga». Lavastuse alal on W. jäänud ometi enam tõugete-andjaks kui teostajaks, enam näitelavasün-teesi otsijaks ja meeolu taotlejaks kui lõp-likkude lavastuste andjaks. Näitlejana juhti-val kohal on ta esinenud mitmekesisel isis; ta õnnestunud osad on olnud ilmadaamid või passiivsed naised (olgu mainitud W.-i rohke-arvulisist õnnestunud osist Rita Cavallini — Sheldon'i «Romaan» — ja Desdemona — Shakespeare'i «Othello»), erandlikult veel vaprad neid (Hasenclever'i «Peenem härra»). W. mõjub oma osades akustiliselt hääle musikaalsusega, kuna diktsioon on selge ja arenenud ning kõnerütm, eriti häälikkvanti-teedi nõrkuse tõttu, on voolav, rütmielemendid raskesti eraldatavad; optiliselt harrastab W. varjundirikkuses arenenud miimikamängu, pehmeid ja sulavaid liigutusi. W.-i kujudes annab akustilise ja optilise kooskõla suuri ja haaravaid elamusi.

Isikl. j. m. saadud andmed. N. A.; T.

VILMS, Juhan, järgneva vend, arstitead-lane ja seltskonnategelane, sünd. 10. IX 1893 Viljandimaal Kabala v. Piduri talus, õppis aa. 1914—17 Tartu ja 1917—19 Tomski ülikoolis Siberis arstiteadust; lõpetanud a. 1919 Tomski ülikooli, teenis arstina čehhoslovakkide väeosades Siberis ja jõudis sept. 1920 Jaapani, India ja Vahemere kaudu tagasi Eestisse. Aa. 1920—24 toimis ta Tartu ülikooli patoloogia-instituudi assisten-dina, omandas a. 1924 väitekirja «Kõhreglü-kogeeni püsivusest mõnesuguste glükogeeni vähendavate tegurite puhul» (*Acta et Comm. Univ. Dorp.* A VII, a. 1925) põhjal dr. med. astme ja valmistus aa. 1924—26 ette keha-kasvatuse teooria professorile, mis etteval-mistusest siiski lõplikult loobus ja asus 1926. a. praktiseerima naha- ja suguhaiguste arstina Tallinna. — Juba üliõpilaspõlves seltskond-likust tegevusest agaralt osa võtnud ja Toms-kis a. 1918 eestikeelset ajalehte «Siberi asu-nik» toimetanud, asus V. Eestis a. 1922 n. n. kaudse karskustöö organiseerimisele, olles selle voolu tegelikuks juhiks. Aa. 1923—24 oli ta karskusliidu keskoimkonna liige, 1925—26 karskusliidu juhatuse esimees ja toime-tas aa. 1925—26 ajakirja «Tulev Eesti». Ka oli ta a. 1924 eugeenikaseltsi «Tõutervise» asutajaid ning selle töö organiseerijaid ja al-gatas Tartus jaan. 1927 peetud rahvusliku kasvatuse kongressi mõtte. Kultuurkapitali asutamisest alates on V. toiminud kehakul-tuuri sihtkapitali valitsuse ja mõnd aega ka

kultuurkapitali nõukogu liikmena. Politili-selt on V. kuulunud tööerakonda. — V.-i sulest on ilmunud rida teadusliku j. m. sisuga artikleid ajalehis ja ajakirjus. Tema eri-raamatuna ilmunud töist mainitagu: Poli-gaamiline abielu Eestis (Tallinna, 1920), Sugu-haigused ja nendest hoidmine (Tartu, 1922, täiendatult ja muudetud tiitliga *ibid.*, 1927), Suguhaigused ja alkohol (*ibid.*, 1924), Lõbu-kultuurist (*ibid.* 1924), Tahtevõimlemine (*ibid.*, 1926), Suurte talude jagamise tarvidusest I (*ibid.*, 1926). Kaastöölisena ja -toimetajana on ta esinenud koguväljaandel «Meie kars-kustöö programm ja taktika» (Tartu, 1923) ja «Pärvus ja valik. Tõutervishoiu käsiraa-mat» (*ibid.*, 1927).

Isikl. j. m. saadud andmed.

T.

VILMS, Jüri, politikamees, õigustead-lane, ajakirjanik, sünd. 1. III 1889 Viljandimaal Pilistvere klk.-s Kabala v. Piduri talus, talu-omaniku (hiljemini talurentniku) Rein V.-i po-jana, õppis Pilistvere klk.-koolis ja 1899. a.-st peale Pärnu gümnaasiumis, kust ta 1905. a. sündmusist osavõtu pärast pidi 1906. a. ke-vadel lahkuma, ja õiendas sama gümnaasiumi juures kevadel 1907 eksternina küpsuseksami. Koolicas teotses V. energiliselt põrandaalu-seis õpilas- j. t. ringes («Taim» j. t.) ja tegi kaastööd «Postimehe» Pärnu väljaandele. Aa. 1907—11 õppis V. Tartu ülikooli õigus-teaduskonnas, mille lõpetas. Üliõpilasena oli V. radikaalse ilmega üliõpilasseltsi «Ühen-duse» liige, 1908. a. selle esimees (hiljemini 1913. a.-st alates kuni surmani selle vilistlas-kogu esimees) ja kuulus ka marksistina vene sots.-dem. üliõpilasseltsi. Politiliselt kahtla-sena oli V. neil ajal mitmel korral lühemat aega vangistatud. Oma kõnedega «Karskuse Sõbras», «Ugaunias» j. m. omandas V. ise-teadva kõnemehe ja loõgivalmis vaidleja kuulsuse. Vähemal määral võttis V. osa ka karskusliikumisest, esindades m. s. Valgas 1910 peetud IX karskuskongressil vähemusse jäänud suunda, mis püüdis karskustööd lähe-malt siduda võitlusega ühiskondlikkude reformide eest. 1911. a. Tallinna asunud, toimis V. siin vandeadvokaadi abina ja veebr. 1917 alates vandeadvokaadina, toimetas aa. 1912—13 «Päevalehe» õigusteaduslikku lisa «Õigus ja kohus» ja võttis agarasti osa seltskond-likust tegevusest, m. s. maailma-sõja ajal esimehena Eestimaa Rahvahariduse Seltsis, mille kirjanduse-haruseltsis esines sageli kõ-nelejana ja vaidlejana, «Estoonia» eestseisuse liikmena ja mõne ühistegelise ettevõtte juha-tuse ja nõukogu liikmena. Eesti haritlaste klubi autonomistide rühmas (vt. O. Strand-man) oli V. üheks tegevamaks jõuks. Ta loobus nüüd marksismist, lähenes kodanlikele radikaalidele ja tutvus põhjalikumalt rahvus-